

Phương pháp giáo dục của Chủ tịch Hồ Chí Minh: Vận dụng trong giảng dạy lý luận chính trị ở các trường đại học hiện nay*

Lã Quý Đô**

Trường Đại học Giao thông Vận tải

Ngày nhận bài: 01/03/2021, ngày gửi phản biện: 22/03/2021, ngày duyệt đăng: 08/06/2021

Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục mang những giá trị nhân văn sâu sắc, đặt nền móng cho việc xây dựng nền giáo dục dân chủ, hiện đại ở nước ta. Trong đó, quan điểm của Người về phương pháp giáo dục có ý nghĩa cả về lý luận và thực tiễn trong thực hiện đường lối đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục - đào tạo. Bài viết nghiên cứu phương pháp giáo dục Hồ Chí Minh và việc vận dụng trong giảng dạy các môn lý luận chính trị ở các trường đại học nhằm đáp ứng việc đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước và hội nhập quốc tế hiện nay.

Từ khóa: Lý luận chính trị, phương pháp giáo dục, trường đại học, tư tưởng Hồ Chí Minh

Mở đầu

Tư tưởng Hồ Chí Minh về phương châm, chiến lược, mục đích, nội dung, phương pháp giáo dục - đào tạo luôn soi sáng sự nghiệp trồng người ở Việt Nam. Tư tưởng đó là những bài học, kinh nghiệm thực tiễn hết sức sinh động, thiết thực và hiệu quả đối với toàn ngành giáo dục - đào tạo nói chung và đào tạo ở bậc đại học nói riêng. Trong quá trình triển khai thực hiện Công văn số 3056/BGDĐT-GDĐH của Bộ Giáo dục và Đào tạo ngày 19/7/2019 về việc hướng dẫn thực hiện chương trình, giáo trình các môn lý luận chính trị từ năm học 2019-2020, việc vận dụng phương pháp giáo dục Hồ Chí Minh vào giảng dạy lý luận chính trị ở các trường đại học là một yêu cầu tất yếu hiện nay.

1. Phương pháp giáo dục Hồ Chí Minh

Hồ Chí Minh là nhà giáo dục lớn. Sự nghiệp cách mạng của Người luôn gắn liền với sự nghiệp giáo dục. Theo Người, vai trò của giáo dục không chỉ bó hẹp trong việc dạy tri thức, nâng cao trình độ học vấn, mà còn nhằm đào tạo những con người phát triển toàn diện về tri thức, nhân cách. Vì vậy, Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến phương pháp giáo dục sao cho có hiệu quả, khoa học, phong phú, đa dạng và mẫu mực. Phương pháp giáo dục Hồ Chí Minh được thể hiện ở những vấn đề chủ yếu sau đây:

* Bài viết là kết quả nghiên cứu thuộc đề tài mã số T2021-ML-001, Trường Đại học Giao thông Vận tải.

** do_lq@utc.edu.vn

Thứ nhất, nguyên tắc giáo dục lý luận gắn với thực tiễn. Hồ Chí Minh quan niệm phương pháp giáo dục phải căn cứ vào đối tượng, hoàn cảnh và điều kiện cụ thể, phải ra sức làm nhưng không được vội, phải có kế hoạch từng bước. Trong quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam nói chung cũng như các vấn đề liên quan đến giáo dục nói riêng, Người luôn xác định nguyên tắc thống nhất giữa lý luận và thực tiễn, coi đây là nguyên tắc cơ bản cho việc xây dựng các phương pháp giáo dục. Theo đó, đưa lý luận vào cuộc sống là con đường ngắn nhất để khắc phục bệnh kinh viện, sách vở trong giáo dục; gắn lý luận với thực tiễn, rời từ thực tiễn sinh động mà cứng cố, bổ sung, hoàn thiện việc nhận thức những lý luận mới để có nhận thức đúng đắn hơn.

Thứ hai, phương pháp giáo dục phải phù hợp với từng đối tượng. Hồ Chí Minh đã đưa ra nhiều quan điểm về phương pháp giáo dục phù hợp với từng đối tượng, từng tầng lớp trong xã hội như cán bộ, chiến sĩ, quần chúng nhân dân, phụ nữ, thanh thiếu niên..., kết hợp và vận dụng một cách nhuần nhuyễn các phương pháp để tác động hiệu quả tới mọi đối tượng giáo dục. Các phương pháp giáo dục chỉ đạt hiệu quả khi phù hợp với đặc điểm của từng đối tượng. Vào năm 1955, trong thư gửi học sinh, cán bộ thanh niên, nhi đồng, Người đã nêu rõ nhiệm vụ của mỗi cấp học: với bậc đại học thì cần kết hợp lý luận khoa học với thực hành, ra sức học tập lý luận và khoa học tiên tiến của nước bạn, kết hợp với thực tiễn của nước ta; bậc trung học thì cần đảm bảo học sinh học những tri thức phổ thông chắc chắn, thiết thực, phù hợp với nhu cầu và tiền đề xây dựng nước nhà; học sinh tiểu học thì cần được giáo dục lòng yêu nước, yêu nhân dân, yêu lao động, yêu khoa học và trọng của công. Như vậy, trong tư tưởng, Hồ Chí Minh đã đề cao việc lấy người học làm trung tâm để lựa chọn nội dung phương pháp, giáo dục phù hợp. Có như vậy mới thúc đẩy giáo dục phát triển, thỏa mãn nhu cầu học tập của từng đối tượng.

Thứ ba, phương pháp giáo dục nêu gương. Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến việc thuyết phục người khác bằng phương pháp nêu gương. Đây là phương pháp có tác dụng tốt, phù hợp với truyền thống, đặc điểm tâm lý của các dân tộc phương Đông nói chung và của người Việt Nam nói riêng: “Các dân tộc phương Đông đều giàu tình cảm, và đối với họ, một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền” (Hồ Chí Minh, 2011d, tr.528). Người quan tâm đến việc xây dựng những gương người tốt, việc tốt trong phong trào cách mạng và cổ vũ, động viên, khuyến khích mọi người noi theo. Để phát huy tác dụng của nêu gương trong giáo dục đạo đức cách mạng, Hồ Chí Minh đã phát động phong trào thi đua sôi nổi, sâu rộng trong toàn xã hội, lấy gương người tốt, việc tốt để giáo dục cách mạng, xây dựng con người và cuộc sống mới. Các biện pháp nêu gương hết sức đa dạng nhưng trong đó, cách tự nêu gương được Hồ Chí Minh coi trọng, đề cao. Người căn dặn mỗi cán bộ đảng viên phải là một tấm gương, một kiểu mẫu để mọi người học tập. Như vậy, muốn tuyên truyền, thuyết phục người khác thì mỗi cá nhân phải nghiêm khắc với bản thân, không ngừng tu dưỡng, rèn luyện theo những chuẩn mực đạo đức. Sinh thời, mỗi lời nói, hành động của Người đều chuẩn mực, gương mẫu, có ý nghĩa thuyết phục sâu rộng. Cả cuộc đời Người là hiện thân của một nhân cách lớn, nhưng vô cùng gần gũi, bình dị, khiến lớp lớp thế hệ người Việt Nam đều noi theo.

Thứ tư, phương pháp giáo dục tự giác, thuyết phục. Giáo dục bằng cách giảng giải, thuyết phục được Hồ Chí Minh coi là cơ sở để thực hiện các phương pháp giáo dục khác. Giải pháp thuyết phục là quá trình hoạt động có ý thức, có mục đích, có kế hoạch bằng lý lẽ và việc làm mẫu mực để người khác hiểu được mục đích của vấn đề, tin và làm theo. Phương pháp giáo dục phải dựa trên “nguyên tắc tự nguyện, tự giác, giải thích, bàn bạc, thuyết phục, chứ không gò bó để mọi người thấy được cái hay, cái đúng, cái có lợi thì sẽ tự giác làm theo” (Hồ Chí Minh, 2011a, tr.48). Phương pháp giáo dục phải nhẹ nhàng, không gò ép, phải chú trọng bồi dưỡng phương pháp tự phát huy nội lực, tư duy biện chứng, lý luận và sự sáng tạo cho người

học. Nhất quán với phương châm học đi đôi với hành, lý luận liên hệ với thực tiễn, Hồ Chí Minh hết sức coi trọng phương pháp tự rèn luyện. Mỗi cá nhân phải có nghị lực quyết tâm rèn luyện bản thân, không ngại khó, không ngại khổ, coi gian nan, thử thách trong cuộc sống là trường học rèn luyện. Xuất phát từ quan điểm khoa học và cách mạng trong việc xem xét vai trò của giáo dục đối với sự hình thành nhân cách, Người cũng chỉ rõ, những người cách mạng muốn có đạo đức cách mạng thì phải được rèn luyện một cách tích cực, kiên trì trong cuộc sống hằng ngày, trong khó khăn, thử thách. Đạo đức cách mạng không phải từ trên trời sa xuống, mà do đấu tranh, rèn luyện bền bỉ hằng ngày mới có được. Đạo đức ấy phải được phát triển và củng cố thường xuyên như ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng trong.

Thứ năm, phương pháp kỷ luật, kỷ cương trong giáo dục. Bên cạnh việc nhấn mạnh phương pháp giáo dục bằng cách thuyết phục, Hồ Chí Minh cũng đồng thời chỉ rõ vai trò, tác dụng của phương pháp bắt buộc, xử phạt. Khi các phương pháp khác đã được sử dụng nhưng vẫn không mang lại kết quả thì xử phạt là cần thiết. Nếu không xử phạt khi có lỗi thì sẽ mất kỷ luật, mở đường cho bọn cố ý phá hoại. Vấn đề là phải linh hoạt, tùy theo từng tình huống, hoàn cảnh mà quyết định có lựa chọn phương pháp xử phạt hay không. Về phương pháp thực hành kỷ luật, Hồ Chí Minh nhấn mạnh việc dùng vũ khí phê bình và tự phê bình trong quản lý và duy trì chấp hành kỷ luật. Theo Người, bệnh tham lam, lười biếng, ba hoa, bẻ phái, địa phương chủ nghĩa, ham danh vị, quân phiệt, quan liêu, xa rời quần chúng, hẹp hòi, chuộng hình thức, lười làm việc bàn giấy, vô kỷ luật, ích kỷ, hủ hóa... đều xuất phát từ căn bệnh chủ nghĩa cá nhân. Để điều trị các chứng bệnh ấy, không có thuốc đặc hiệu nào hơn là tự phê bình và phê bình. Người coi đây là phương pháp giáo dục đạt được hiệu quả cao, phát huy ưu điểm, khắc phục những khuyết điểm, có được điều kiện hiểu rõ nhau hơn, để đoàn kết, giúp đỡ nhau tiến bộ. Phê bình và tự phê bình theo Người là thang thuốc hay và thiết thực nhất. Do đó, một người cán bộ tốt thì phải có đạo đức cách mạng, phải biết phê bình và tự phê bình, phải biết kỷ luật. Cách thức, biện pháp phê bình và tự phê bình phải triệt để, trung thực, không nể nang, không thêm bớt, phải vạch rõ ưu điểm và khuyết điểm.

Thứ sáu, phải tạo phong trào thi đua trong giáo dục. Hồ Chí Minh cũng rất quan tâm đến việc khích lệ thi đua trong giáo dục. Người đánh giá cao vai trò của thi đua, vì thi đua phản ánh bản chất của chế độ mới. Thi đua là biện pháp khắc phục khó khăn, giành được nhiều thắng lợi cho sự nghiệp cách mạng, là biểu hiện sinh động của lòng yêu nước. Trong kháng chiến, nhờ có thi đua mà đất nước giành được thắng lợi. Từ ngày hòa bình lập lại, nhờ thi đua mà đất nước vượt qua nhiều khó khăn và thu được nhiều thành tích. Thi đua tạo ra khí thế hăng hái, không ngại vất vả, nhanh chóng hoàn thành nhiệm vụ với hiệu quả cao nhất. Coi thi đua thực sự là cuộc đua tài để tạo ra năng suất, chất lượng, hiệu quả cao trong công việc để từ đó có tình cảm, trách nhiệm tham gia phong trào với mục đích rõ ràng, thiết thực, với tinh thần tự giác, động cơ trong sáng. Hồ Chí Minh cho rằng cần thường xuyên gắn thi đua với động viên, khen thưởng. Khen thưởng cũng là cách thức, biện pháp giáo dục có ý nghĩa cổ động, khích lệ. Khen thưởng đúng sẽ tác động tốt đến cả những người đã có thành tích lẫn những người chưa có thành tích. Khi được khen thưởng thì bộ đội, đồng bào có thành tích sẽ càng hăng hái hơn và những người chưa có thành tích sẽ thi đua tích cực hơn. Tháng 1/1946, Hồ Chí Minh đã ký bản Quốc lệnh, trong đó ghi rõ: “Trong một nước, thưởng phạt phải nghiêm minh thì nhân dân mới yên ổn, kháng chiến mới thắng lợi, kiến quốc mới thành công” (Hồ Chí Minh 2011b, tr.284). Người căn dặn cán bộ quân đội khi đề nghị ai được thưởng huân chương thì phải công bố ngay cho bộ đội biết. Chính phủ sẵn sàng thưởng những người có thành tích, đó là cách động viên kịp thời, có tác dụng tuyên truyền sâu sắc.

2. Vận dụng phương pháp giáo dục Hồ Chí Minh trong giảng dạy lý luận chính trị ở bậc đại học

Đối với Chủ tịch Hồ Chí Minh, nhân tố con người, với những yếu tố then chốt như hiểu biết, năng lực, đạo đức có vai trò quyết định đối với sự thành công của cách mạng và tiến bộ xã hội. Với tầm nhìn chiến lược, Chủ tịch Hồ Chí Minh từng căn dặn ngành giáo dục: “vì lợi ích mười năm thì phải trồng cây; vì lợi ích trăm năm thì phải trồng người”. Theo Người, nền giáo dục mới và nhà trường mới phải thực hiện hoạt động dạy và học theo mục tiêu học để làm việc, làm người, làm cán bộ; học để phụng sự đoàn thể, giai cấp, nhân dân, Tổ quốc và nhân loại: “Mục đích học là để làm kinh tế, chính trị, văn hóa đều tiến bộ, các dân tộc đều đoàn kết... để xây dựng chủ nghĩa xã hội” (Hồ Chí Minh, 2011e, tr.269). Vì thế, nhiệm vụ của ngành giáo dục - đào tạo rất nặng nề nhưng cũng rất vẻ vang.

Ngày 19/7/2019, Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành Công văn số 3056/BGDĐT-GDĐH về việc hướng dẫn thực hiện chương trình, giáo trình các môn lý luận chính trị trong các trường đại học, cao đẳng. Để vận dụng phương pháp giáo dục Hồ Chí Minh trong giảng dạy các môn lý luận chính trị hiện nay, cần bảo đảm một số nguyên tắc sau đây:

Thứ nhất, thực hiện nguyên tắc học đi đôi với hành, lý luận gắn liền với thực tiễn, giáo dục kết hợp với lao động sản xuất, nhà trường gắn liền với xã hội.

Vận dụng nguyên tắc “Học đi đôi với hành” trong dạy và học lý luận chính trị là một sự chuyển hướng rất cơ bản trong phương thức đào tạo, làm cho nhà trường gắn kết với đời sống xã hội rộng lớn. Trong quá trình dạy học, giáo viên cần liên hệ lý luận với thực tiễn xã hội ở trong nước và trên thế giới, có thực tiễn minh họa thì bài giảng mới sinh động, vấn đề lý luận sẽ được cụ thể hóa, mang tính thời sự mới nhất. Từ đó giúp người học hiểu đúng bản chất khoa học của các nguyên lý, lý luận, đem lại cho bài giảng tính hiện đại, đồng thời nâng cao niềm tin của người học vào chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và đường lối lãnh đạo của Đảng. Đồng thời, trong quá trình giảng dạy, cần tổ chức nhiều hình thức học tập ngoại khóa để nâng cao chất lượng dạy và học các môn lý luận chính trị như: tổ chức sinh hoạt ngoại khóa, tổ chức các cuộc thi tìm hiểu về cuộc đời, sự nghiệp và tư tưởng của C. Mác, Ph. Ăng ghen, V.I. Lênin, Hồ Chí Minh; tổ chức các cuộc dã ngoại, tham quan di tích lịch sử cách mạng, tham quan bảo tàng Hồ Chí Minh, bảo tàng lịch sử, tiếp xúc nhân chứng lịch sử...

Trong điều kiện bùng nổ về thông tin, xu thế toàn cầu hóa, quốc tế hóa hiện nay thì việc giảng dạy và học tập lý luận chính trị cũng cần gắn liền với cuộc đấu tranh tư tưởng - lý luận. Đó là đấu tranh chống lại những quan điểm sai trái, chống lại âm mưu “diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch hết sức thâm độc và nguy hiểm nhằm nâng cao ý thức chính trị, rèn luyện tư duy phản biện, giúp người học nhận thức rõ giá trị và sức sống của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Do đó, người dạy phải tự trang bị kiến thức về lý luận và thực tiễn bằng nhiều hình thức.

Thứ hai, dạy và học các môn lý luận chính trị phải bảo đảm tính giáo dục toàn diện về đạo đức, năng lực, kiến thức, kỹ năng và thái độ.

Chủ tịch Hồ Chí Minh từng nói: “Dạy cũng như học phải biết chú trọng cả tài lẫn đức. Đức là đạo đức cách mạng. Đó là cái gốc, rất quan trọng. Nếu không có đạo đức cách mạng thì có tài cũng vô dụng” (Hồ Chí Minh, 2011g, tr.400). Chất lượng, hiệu quả công tác giáo dục - đào tạo như thế nào, trước hết phụ thuộc vào quá trình tương tác giữa giáo viên và học viên. Người khẳng định: “Học trò tốt hay xấu đều do thầy giáo, cô giáo tốt hay xấu... phải luôn luôn đặt câu hỏi: Dạy ai?... Dạy để làm gì?... lúc đó mới tìm cách dạy... quần chúng công nhân, nông dân, trí thức có nhiều kinh nghiệm. Giáo viên nên kêu gọi những kinh

nghiệm để tìm cách dạy tốt” (Hồ Chí Minh, 2011g, tr.401). Theo đó, trước hết, phải xác định rõ đối tượng người học và mục tiêu đào tạo. Đối tượng là sinh viên hệ chính quy, phi chính quy, học viên cao học hay nghiên cứu sinh để có phương pháp giảng dạy phù hợp. Về mục tiêu đào tạo gắn với chuẩn đầu ra của ngành học, môn học, cần chú ý không chỉ bồi dưỡng kiến thức mà còn phải coi trọng kỹ năng và thái độ, nhằm truyền cảm hứng cho người học. Trong khi giảng dạy, mỗi giáo viên, giảng viên cần nắm rõ trạng thái tâm lý, đạo đức, năng lực chung của người học, từ đó có sự lựa chọn phương pháp, nội dung, vấn đề mang tính trọng tâm, trọng điểm để trao đổi, gợi mở hướng nghiên cứu. Bên cạnh đó, mỗi giảng viên cũng phải chú trọng nghiên cứu tình hình kinh tế - xã hội, cập nhật thông tin kịp thời so với những vận động, thay đổi nhanh chóng của đời sống và những sửa đổi, bổ sung không ngừng của chính sách, pháp luật trong giai đoạn hiện nay.

Thứ ba, giảng dạy các môn lý luận chính trị phải lấy người học làm trung tâm, phát triển trí tuệ, phát huy tính độc lập, sáng tạo và tích cực của người học.

Sự phát triển của xã hội đòi hỏi các trường phải chuyển từ kiểu tập trung vào vai trò của giảng viên và hoạt động dạy sang kiểu tập trung vào vai trò của sinh viên và hoạt động học. Giảng dạy ở các bậc đại học là dạy phương pháp học, phương pháp tự nghiên cứu, dạy cách học sáng tạo. Giảng viên có vai trò là người tư vấn, định hướng, gợi mở để khơi dậy năng lực sáng tạo ở người học. Nắm được phương pháp tối ưu, sinh viên không những tự học tốt khi đang ngồi trên ghế giảng đường, mà lúc ra trường còn có thể tự học, tự nghiên cứu suốt đời.

Khi dạy học, cần cung cấp cho người học phương pháp luận khoa học, tư duy nhận thức mọi sự vật, hiện tượng. Đúng như Kant đã nói: “Ta không thể học triết học, mà chỉ có thể học cách triết lý”, hay như lời của Albert Einstein: “Giá trị của một nền giáo dục không phải là dạy và học được nhiều sự kiện mà là đào luyện cho tinh thần biết tư duy” (Nguyễn Trọng Hoàn, 2016). Điều đó chỉ được thực hiện khi phát huy vai trò chủ động, tích cực, độc lập của sinh viên. Tăng cường việc tự học, tự nghiên cứu, nêu vấn đề, thảo luận, sinh viên tự thuyết trình, làm việc theo nhóm, làm bài tập..., đồng thời phải hướng dẫn phương pháp học tập mới cho sinh viên để việc đổi mới phương pháp diễn ra đồng bộ và có kết quả tốt. Hồ Chí Minh từng căn dặn: “Phải tuyệt đối tránh nhồi sọ, không nên học thuộc lòng từng câu, từng chữ, tuyệt đối không nhắm mắt tuân theo sách vở một cách xuôi chiều” (Hồ Chí Minh, 2011c, tr.264). Những lời căn dặn ấy có ý nghĩa quan trọng trong quá trình dạy và học: không nên đào tạo, giáo dục học sinh thành những con người thụ động, máy móc mà cần phải đào sâu suy nghĩ và nhấn mạnh khả năng tự giác học tập, việc học phải lấy tự học làm nòng cốt và phải có hướng dẫn tự học. Đây là phương pháp dạy học tích cực mang tính thời đại - dân chủ, nhân văn vì nó hướng vào người học để bảo đảm quyền lợi học tập và phát triển cho người học.

Thứ tư, vận dụng phương pháp giáo dục bằng tình cảm và việc xây dựng mối quan hệ thân ái, dân chủ.

Thực hiện phương pháp giáo dục bằng tình cảm là một nghệ thuật. Muốn giáo dục thành công thì trước hết, người giảng viên, người cán bộ quản lý giáo dục phải yêu thương, tôn trọng và quý mến sinh viên. Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng nhấn mạnh, cần phát huy đầy đủ dân chủ xã hội chủ nghĩa, xây dựng quan hệ thật tốt, đoàn kết chặt chẽ giữa thầy và trò, thầy và trò. Từ chỗ thương yêu, trân trọng giá trị con người, phải đi đến thực hiện nguyên tắc dân chủ đối với mọi người. Trong quá trình dạy - học, mỗi giảng viên cần xây dựng được mối quan hệ nhân văn, dân chủ giữa giảng viên và sinh viên. Mối quan hệ dân chủ ấy không chỉ có một chiều mà phải luôn đi liền với kỷ cương, kỷ luật, dân chủ; trò phải kính thầy, thầy tôn trọng trò, chứ không phải “cá đối bằng đầu”. Phương pháp giáo dục này vừa có sự kế thừa truyền thống “tôn sư trọng đạo” của dân tộc, vừa kế thừa tư tưởng nhân văn, dân chủ của phương Tây. Đây cũng là một con đường, phương pháp hiệu quả để nâng chất lượng dạy - học trong sự nghiệp giáo dục - đào tạo hiện nay.

Thứ năm, thực hiện công tác kiểm tra, đánh giá trên tinh thần dân chủ, công khai, công bằng.

Kiểm tra nhằm đánh giá, khơi dậy khả năng tự bộc lộ, tự điều chỉnh những mặt còn hạn chế, đồng thời, phát triển những ưu điểm để vươn lên hoàn thành nhiệm vụ của sinh viên. Đây là một chức năng của người quản lý nhằm thiết lập quan hệ giữa người lãnh đạo, nhà quản lý với những đối tượng chịu sự quản lý. Chủ tịch Hồ Chí Minh từng dạy rằng: “Kiểm soát có hai cách: Một cách thì từ trên xuống. Tức là người lãnh đạo kiểm soát kết quả những công việc của cán bộ mình. Một cách nữa là từ dưới lên. Tức là quần chúng và cán bộ kiểm soát sự sai lầm của người lãnh đạo và bày tỏ cái cách sửa chữa sai lầm đó. Cách này là cách tốt nhất để kiểm soát các nhân viên” (Hồ Chí Minh, 2011b, tr.269). Đây là phương pháp kiểm tra mang tinh thần dân chủ, đổi mới theo hướng xây dựng hai chiều giữa người kiểm tra và người được kiểm tra. Nếu vận dụng phương pháp kiểm tra ấy trong nhà trường nói chung và trong các môn học lý luận chính trị nói riêng thì người quản lý trong quan hệ với giáo viên, người thầy trong quan hệ với sinh viên cũng được quản lý, phát triển theo tinh thần dân chủ. Còn với sinh viên, đó sẽ là điều kiện để phát huy tính tích cực, tự giác, tinh thần chủ động, sáng tạo trong quá trình học tập và rèn luyện; phát huy mạnh mẽ khả năng tự quản và tự giáo dục, đồng thời góp phần tối ưu hóa quá trình đào tạo trong nhà trường nhằm nâng cao chất lượng dạy và học.

Kết luận

Chủ tịch Hồ Chí Minh không để lại những tác phẩm hệ thống lý luận về các phương pháp giáo dục, nhưng những việc làm thiết thực và trong những bài viết ngắn gọn, súc tích của Người đã hàm chứa tư tưởng về phương pháp giáo dục khoa học, thiết thực, phù hợp với thực tiễn. Các phương pháp giáo dục của Người phản ánh bản chất nhân đạo, nhân văn của nền giáo dục mới, luôn quan tâm đến sự phát triển toàn diện của mỗi người, hướng con người vươn tới các giá trị chân, thiện, mỹ. Đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận chính trị ở các trường đại học hiện nay, cần tìm hiểu và vận dụng tốt một số nguyên tắc, phương pháp giáo dục của Hồ Chí Minh kết hợp với những phương pháp giáo dục hiện đại. Đội ngũ thầy cô giáo phải rèn luyện không ngừng với kế hoạch cụ thể trong việc xây dựng giáo án điện tử có chất lượng cao, liên tục cập nhật thông tin vào bài giảng, làm cho sinh viên hứng thú và tạo ra sự thay đổi trong nếp nghĩ của người học về các môn học lý luận chính trị vẫn bị coi là khô cứng, trừu tượng và khó hiểu. Giảng viên lý luận chính trị cần phải tự nâng cao trình độ, hiểu sâu, biết rộng, có kinh nghiệm và phương pháp giảng dạy tốt, nhằm để lại cho sinh viên những ấn tượng tốt đẹp. Với ý nghĩa đó, tư tưởng Hồ Chí Minh về phương pháp giáo dục vẫn còn nguyên giá trị lý luận và thực tiễn.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2019), *Công văn số 3056/BGDĐT-GDDH ngày 19/7/2019 về việc hướng dẫn thực hiện chương trình, giáo trình các môn Lý luận chính trị.*
2. Nguyễn Trọng Hoàn (2016), *Dạy cách học*, <http://www.nhandan.com.vn/>, ngày truy cập 12/2/2021.
3. Hồ Chí Minh (2011a), *Toàn tập*, Tập 4, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
4. Hồ Chí Minh (2011b), *Toàn tập*, Tập 5, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
5. Hồ Chí Minh (2011c), *Toàn tập*, Tập 9, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
6. Hồ Chí Minh (2011d), *Toàn tập*, Tập 11, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
7. Hồ Chí Minh (2011e), *Toàn tập*, Tập 13, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
8. Hồ Chí Minh (2011g), *Toàn tập*, Tập 14, Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.